

MACHTHEBBERS ZWICHTEN

Eerder verschenen:

Moordend gif

© 2015 Gerard Hollander

Foto's omslag: 123RF

© scanrail, © Simon Alvinge, © Andrea Crisante

Uitgeverij Boxpress

ISBN: 978-94-6295-077-1

Redactie & lay-out: -Lein | redactie & vormgeving, Utrecht

MACHTHEBBERS ZWICHTEN

EU wankelt onder terrorisme

Proloog

Er heerste een akelige stilte in het sober ingerichte kantoor. Het enige geluid dat er te bespeuren viel, waren de diepe zuchten die met enige regelmaat ontsnapten uit de mond van Dick Bol. Het andere geluid dat telkens hoorbaar was, werd geproduceerd door de pen die hij tussen duim en wijsvinger aan het tollen bracht. Het schrijfgeroi draaide als een propeller rond op het kunststof bureaublad en maakte een fel krassend geluid dat langzaam afzwakte naarmate de omwentelingen minder werden. Terwijl hij zo met zijn pen zat te spelen staaarde hij in gepeins voor zich uit en met opgetrokken wenkbrauwen dacht hij diep na over de ontmoeting die hij zo aanstonds zou hebben met zijn directe chef, Joh de Wit. Zijn baas was op het ministerie van Binnenlandse Zaken ontboden. Hij had een uitnodiging gehad van de minister om naar Den Haag te komen om een belangrijke vergadering bij te wonen die direct met zijn afdeling te maken had. Er stonden urgente punten op de agenda en het had vooral te maken met een reeks te verwachten ontslagen. Het rommelde al een tijdje bij de overheidsdiensten, op trouwens alle departementen waren afvloeiingsregelingen gepland en de gelukkigen onder hen werden overgeplaatst. Al deze onprettige maatregelen waren een voortvloeisel uit de verre gaande plannen om de Europese Unie verder uit te breiden en nieuwe leden toe te laten. Nadat de binnengrenzen waren verdwenen, moesten veel douaniers worden over-

geplaatst naar de buitengrenzen van de Europese lidstaten. De oudste ambtenaren gingen vervroegd met pensioen en de meeste jonge kerels en vrouwen kregen een nieuwe taak op internationale vliegvelden, zeehavens en steden die langs de buitengrenzen van Europa waren gesitueerd. Het personeel dat door deze reorganisatie overbodig werd, kreeg de kans te solliciteren bij andere overheidsdiensten of er dreigde eenvoudigweg ontslag. Het stond onomstotelijk vast dat er heel wat ging veranderen, ook bij de politie, de mareschaussee en aanverwante diensten. Pikdonkere wolken paktten zich samen boven de hoofden van ambtenaren in allerlei diensten, de verslagenheid was goed merkbaar en de stemming die er daardoor heerste, werd alsmaar somberder. Dick Bol werkte al vijftien jaar bij de BVD die omgedoopt werd in AIVD, Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst. Er stonden grote dingen te gebeuren en Dick Bol hield er uiteraard rekening mee dat zijn baas hem in het uiterste geval ook moest laten gaan. Bij de IDB, Inlichtingen Dienst Buitenland waren de vooruitzichten helemaal rampzalig, want die dienst werd in zijn geheel opgeheven en daarvoor in de plaats kwam een nieuw te vormen veiligheidsdienst die MIVD genoemd werd. Deze nieuwe opzet van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst kon door heel Europa en in grote delen van Afrika, Azië en het Midden-Oosten zijn werkzaamheden verrichten onder de paraplu van de NAVO. Werkzaamheden in Libanon, Afghanistan en Mali, kortom overal waar blauwhelmen heen werden gestuurd lag nu hun werkterrein. Het had allemaal te maken met het verdwijnen van de dreiging vanuit het Oostblok. Het communisme was vervangen door een soort democratisch systeem zoals dat al decennialang heerste in West-Europese landen. Ook het politieapparaat ontkwam niet aan de gevolgen van de revolutionaire veranderingen. Een nieuw concept betekende grensoverschrijdende activiteiten waardoor de invloed van het politieapparaat zeggenschap kreeg

in alle Europese lidstaten en werd omgedoopt van Interpol naar Europol. Door deze verregaande ingrepen kwam niet alleen Interpol te vervallen, maar ook het CID Criminele Inlichtingendienst kwam in zijn geheel onder het toezicht van het nieuwe MIVD. De geruchten dat de ingrepen hun effect zouden hebben op alle internationale overheidsdiensten zorgde ervoor dat er een beklemmende sfeer hing, want de dreiging van ontslagen zou heel veel ambtenaren raken. Enigszins afwezig dwaalde Dick Bols blik door het sober ingerichte kantoor. Zijn jas hing aan een kapstok van simpele makelij, de vormgeving was ongekunsteld en het materiaal was van een goedkope houtsoort. De muren – waarin zich geen ramen bevonden – waren wit gesausd, de stalen opbergkast, was het enige meubel in het eenvoudige vertrek, het was in een saaie, industrie-grijze kleur geverfd. De vloer was bekleed met een blauwachtig soort linoleum, dat bijna onverslijtbaar was en heel lang zijn glans behield. De vier stoelen in het vertrek bestonden uit een buizenconstructie en waren zodanig geconstrueerd, dat ze ingeklapt konden worden. Het enige comfort dat ze boden, bestond uit een lichtgrijs, kunststof kussentje, dat bij het erop zitten wel enig gerief bood, maar op de lange duur transpiratieplekken op het zitvlak veroorzaakte. Al peinzend realiseerde Dick Bol zich dat er mogelijk ook voor hem ontslag dreigde. Hij nam zich echter voor om het met opgeheven hoofd tegemoet te zien. Hij was ervan overtuigd dat hij spoedig genoeg weer aan nieuw werk kon komen. Het moest goed te doen zijn om op zijn veertigste op de arbeidsmarkt een baan te vinden. Het zou wel jammer zijn, want hij was erg gehecht aan het werken bij de AIVD. Via de marechaussee was hij na zijn diensttijd ingelijfd door de BVD en had met aanvullende cursussen regelmatig promotie gemaakt. Zijn studie rechten was een debacle geworden, hij had schromelijk geklungeld en was zoals voorzien uiteindelijk gezakt. Misschien was dat al genoeg reden om hem als-

nog de laan uit te sturen. Nee, zonder dat diploma maakte hij geen enkele kans meer op bevordering en dat alles was de reden dat hij hier nog laat, om zeven uur 's avonds, op kantoor was om te wachten met wat voor uitsluitsel de chef zou komen. Hij had vaak genoeg nachtdiensten verricht, maar dat was bijna altijd in de buitendienst. Het lijkt voor de buitenwereld een spannende job bij de BVD, maar schijn bedriegt, want het betekende niet veel meer dan een geavanceerd soort recherchewerk en het spannendste dat hij de laatste jaren had meegemaakt, waren de munitietransporten van het Amerikaanse leger. Treinen vervoerden munitie en tanks over het Nederlandse spoorwegnet vanuit Rotterdam naar kazernes van het Amerikaanse leger in Duitsland. Dick Bol had daar de leiding over het contingent veiligheidsmensen gehad dat het vervoer moest beschermen tegen allerlei oproerkraaiers, lichte criminelen, vredesactivisten en nog meer van dergelijke provocateurs. Er werd extra aandacht geschonken aan de seinwachtershuisjes waar de wissels elektronisch bediend werden, die konden gemakkelijk ontregeld worden door stroomstoringen. Fotografen en cameramensen in dienst van de BVD mengden zich gemakkelijk tussen civiele fotografen en horden verslaggevers van kranten en televisieploegen die allemaal sensatienieuws zochten. Zo kon de veiligheidsdienst honderden beelden maken zonder zichzelf bloot te geven. De geschoten foto's werden later met de bewegende beelden nauwkeurig in de burelen van de geheime dienst geanalyseerd en tot in de finesses uitgeplozen. De weergaven leverden uren aan werkzaamheden op waarna er tot slot kon worden vastgesteld dat veel van de demonstranten en leden van de milieubescherming er hun beroep van hadden gemaakt om bij rellen aanwezig te zijn. BVD-experts stelden vast dat de foto's na een nauwkeurig onderzoek uitwezen dat dezelfde personen ook waren gesignaleerd bij de ontruiming van Amsterdamse kraakpanden. Het inlichtingen-

werk van de BVD bestond uit het screenen en volgen van politieke partijen, fundamentalistische groeperingen en aanhangers van allerlei godsdiensten en sekten in alle regio's van de bevolking. Het was vaak eentonig bureauwerk, het controleren van bankgegevens, het volgen van bepaalde individuen en het napluizen van politici en kandidaat-Kamerleden. Dick Bol was ermee vergroeid geraakt en was zeer tevreden met deze werkkring. Hij was niet de enige kostwinner. Zijn vrouw had ook een fulltime job bij het meest gerenommeerde bungalowpark van Nederland, Center Parcs. Isabel werkte bij de boeking office en had kort geleden nog promotie gemaakt tot cheffin. Deze befaamde onderneming had bungalowparken in de grootste economieën van de West-Europese landen met tropische zwembaden, luxe bungalows en overdekte sportaccommodaties die ongekend populair waren in het gehele westelijke halfrond. De promotie van Isabel hadden ze uitbundig gevierd met vrienden in het Franse park, Bois de France. Alle reiskosten die ze gemaakt hadden waren door het bedrijf betaald en het was een onvergetelijke happening geworden. Als hij nu ontslagen zou worden, betekende dat een domper op de feestvreugde, maar financieel zou het niet desastreus genoemd mogen worden, omdat ze voorlopig voldoende financiële middelen hadden om rond te komen. Mentaal zou het een afknapper betekenen als hij afhankelijk werd van het inkomen van zijn vrouw, een onverteerbaar dilemma voor een man. Dick Bol rechtte zijn rug, keek op zijn horloge en kwam tot de conclusie dat het al over zevenen was en nog steeds was er taal noch teken van Joh de Wit. Opnieuw liet hij een diepe zucht uit zijn mond ontsnappen en zijn schouders zakten ver naar beneden, duidelijke symptomen dat hij erg vermoeid en gestrest was. 'Ik moet me hier flink en fier doorheen zien te slaan,' zei hij hardop tegen zichzelf. Ik heb me altijd positief opgesteld en geen criminele activiteiten ondernomen, als ik nu geslacht-

offerd word voor een reorganisatie heb ik mezelf toch hopelijk niets te verwijten? Het is totaal zinloos om zelfmedelijden te hebben, want ik heb me altijd positief opgesteld en ik heb geen enkele reden voor beklag. Al dat soort overwegingen speelden door zijn hoofd en het enige wat hij tot slot kon opbrengen was wederom een diepe zucht te slaken. Hij voelde zich alles behalve gerust op de goede afloop. 'Jezus, als ze me de laan uitsturen ga ik niet meteen naar huis, ik moet eerst tot mezelf komen voordat ik me aan Isabel vertoon,' mompelde hij min of meer hardop. Ik zal het eerst zelf moeten verwerken voordat ik Isabel ermee opzadel, want zij mag er nooit en te nimmer de dupe van worden. Hij perste zijn lippen op elkaar en spande zijn kaakspieren waardoor zijn tanden knarsten en zo trachtte hij die vervelende gedachten te onderdrukken. Hij rechtte opnieuw zijn rug en vermande zich tot het uiterste, hij was er geheel van overtuigd dat De Wit straks met een vervelende boodschap zou komen. Nu was het zaak zich schrap te zetten om de emoties die dan onvermijdbaar waren in bedwang te houden, hoe hard de tijding hem ook mocht raken. Dick Bol wist één ding zeker, als hij zich manhaftig gedroeg en zo dapper mogelijk het vernietigende bericht onder ogen zag, dan was het voor De Wit ook niet zo pijnlijk om een dergelijke tijding over te brengen. Hij kon er tenslotte ook niets aan doen, vond Dick Bol. Door die gedachtegang lukte het hem om iets meer vrede te vinden in de dingen die hem te wachten stonden. Opnieuw drukte hij zijn rug recht tegen de leuning van de stoel en zijn ogen zochten zijn pols om het horloge te raadplegen. Dat had hij nu al tientallen keren gedaan en nog steeds wist hij niet hoe laat het eigenlijk was. Het was al met al een pijnlijke situatie om zolang te moeten wachten op een tijding waarvan de uitkomst al bij voorbaat voorspelbaar was. Plotseling hoorde hij een schril gekrijs en met een schok zat hij verstijfd, kaarsrecht op zijn stoel. Het was onmiskenbaar het schrille, knerpande geluid van het

onderste scharnier van de deur aan het einde van de gang dat al lange tijd gesmeerd had moeten worden. Hij had niet gedacht dat hij zo paniekerig zou reageren, maar het verkrampte voor een ogenblik zijn hele lichaam. Het schrille lawaai duurde maar enkele seconden en alle spieren in zijn hele lijf spanden zich samen wat een versnelde hartslag tot gevolg had. Bols adem stokte en hij vroeg zich af hoeveel seconden het zou duren voordat De Wit – als hij het was – nodig zou hebben om zijn kantoor binnen te stappen? Twintig, dertig? Of zou hij eerst zijn eigen kantoor nog in gaan? Allemaal vragen die door zijn hoofd spookten, terwijl het wachten een eeuwigheid leek te duren. Toen ineens zag hij vanuit zijn ooghoek het handvat van de deur bewegen en opnieuw verstijfde zijn hele lichaam. Angstig en gebiologeerd keek hij ernaar alsof er een bom op springen stond. Tergend langzaam draaide de deur in zijn hanger naar buiten open. In de gang brandde geen licht en uiterst sloom stapte Joh de Wit vanuit het donker het verlichte kantoor binnen. Eerst werd zijn bruine hoed zichtbaar. Het daaronder verborgen gezicht was niet herkenbaar, omdat het verscholen was onder de ver voorovergebogen rand van de hoed. De lichtgrijze regenjas was een duidelijk signaal dat het De Wit was die altijd zwarte schoenen droeg onder een zwarte pantalon. De Wit liep zonder iets te zeggen naar de kapstok, hing zijn hoed aan een haak en zette zijn attache koffertje op de grond om zo gemakkelijk zijn jas uit te kunnen trekken. Dick Bol maakte van die gelegenheid gebruik om nog eens diep adem te halen, voor een ogenblik zijn ogen te sluiten en lang uit te blazen. Hij moest nu voldoende voorbereid zijn om het slechte nieuws te kunnen accepteren. De Wit nam plaats op de stoel tegenover hem en voor Dick Bol was de spanning nu letterlijk te snijden en bijna hapte hij naar adem. Zijn wereld dreigde binnen enkele seconden volledig in elkaar te storten. In een waas zag hij het tanige, magere gezicht van zijn chef voor zich, wiens donke-

re ogen hem secondenlang indringend aankeken terwijl zijn zware ademhaling onmiskenbaar hoorbaar was. Bols keel voelde droog aan en hij had het gevoel alsof hij bijna zou stikken.

‘Ik heb slecht nieuws,’ zei De Wit met een melodramatische uitdrukking op zijn leerachtige gelaat. Hij ademde daarbij zwaar. Bol kromp ineen, maar vocht tegen de totale vernedering die hij al van verre had zien aankomen. Het bloed trok uit zijn hoofd naar de maagstreek, zijn keel, die alsmear droger werd, leek langzaam dichtgeknepen te worden. Hij schaamde zich dat hij alsnog onstabiel zou gaan reageren ondanks alle goede voorbereidingen.

‘Ik had het allemaal graag anders gezien,’ ging De Wit krampachtig verder. ‘Helaas, het is over, allemaal voorbij, er is niets meer aan te doen, over en uit beste kerel, maar ik ga dood. Ze geven me nog ongeveer drie maanden, de kanker is door mijn hele lichaam uitgezaaid.’ Als door de bliksem getroffen zat Dick Bol versteend op zijn stoel terwijl zijn mond wagenwijd open zakte. Zijn gezicht werd lijkwit, zijn ogen puilden bijna uit hun kassen en staarden vol ontzag naar de oudere man die tegenover hem was gaan zitten. Uit alle macht probeerde Bol zijn ademhaling weer te reguleren. De Wit wist het op te brengen om hem geduldig tot zichzelf te laten komen en ging toen pas verder.

‘Ik wist het al een poosje, ik heb dus ook al maanden geleden het ministerie ingelicht, want het heeft geen enkele zin om mezelf en mijn vrouw langdurig te pijnigen met een vernietigende chemotherapie die ik eigenlijk zou moeten ondergaan. Maar de kans dat die behandeling nog enige baat heeft is zo goed als nihil.’ Even nam hij een adempauze, want hij hijgde erg van de korte inspanning, maar toen ging hij weer zo krachtig mogelijk verder.

‘We zijn in contact gekomen met een arts die de sterfensbegeleiding voor zijn rekening zal nemen en die heeft besloten euthanasie toe te passen wanneer deze manier van

leven eenmaal ondragelijk begint te worden,' voegde De Wit eraan toe. Hij keek Bol aan met een droefgeestige blik in zijn ogen. Na een paar keer diep inademen hervond hij de kracht om door te gaan

'Een commissie heeft jouw werkzaamheden helemaal doorgelicht en beoordeeld, de uitkomst van het rapport heb ik hier in mijn koffertje.' Het kostte De Wit behoorlijk veel moeite om aan een stuk door te praten, maar met een uiterste inspanning greep hij de attache koffer van de vloer en zette die met een zucht op tafel. Het was Bol eerst helemaal niet opgevallen dat zijn chef moeizaam ademde en bij de minste of geringste krachtsinspanning naar lucht hapte. De Wit klopte met zijn vlakke hand op het koffertje en bevochtigde met zijn tong de uitgedroogde lippen.

'Dick! Zou jij mij in deze functie als chef van de BVD, die dus AIVD genoemd zal worden, willen opvolgen?' Bol sprong als door een insect gestoken op, liep naar de wastafel, griste een glas van het console en hield het onder de kraan. Hij zuchtte enkele keren heel diep en trachtte zijn verwarde hersenen te reorganiseren, de problemen hadden ineens een andere wending genomen. In zijn egoïsme had hij alleen maar aan zichzelf gedacht, aan zijn eigen problemen die nu ineens veel minder belangrijk waren geworden. De situatie was totaal op zijn kop gezet nu er een dramatisch einde dreigde te komen aan het leven van zijn chef, die zich bovendien nog extra had ingespannen om hem tot zijn opvolger te benoemen. Terwijl hij ook een glas water voor zijn chef neerzette leek het alsof hij zweefde. Nu kwam het eropaan zijn gedachtegang weer op de rit te krijgen en zich op de problemen van zijn baas te focussen. Joh de Wit pakte direct het glas en nam voorzichtig enkele slokjes. Hij leek moeite te hebben met het slikken en knikte alleen maar heel even om te laten merken dat hij dankbaar was, zonder te drinken was hij bijna niet in staat geweest om verder te gaan.

‘Het zou een voldoening voor me zijn als jij mij in deze functie wilt opvolgen, een kroon op mijn werk als jij op mijn plaats komt te zitten.’ De uitdrukking die De Wit in zijn ogen had terwijl hij die woorden sprak, leek veel op een smeekbede en ze werden steeds vochtiger naarmate hij verder sprak.

‘Het zou onnoemelijk veel voor mij betekenen als jij mijn plaats in zou nemen, want je hebt er uiteraard jarenlang ontzettend hard voor gewerkt!’ Er liep een siddering over Bols rug, hij zag nu pas hoe vermoeid de ogen van zijn chef stonden, hoe zijn stem trilde en de gerimpelde lippen zich samentrokken in een emotionele grimas.

‘Ik begrijp het,’ fluisterde Bol bijna onhoorbaar en zijn gezicht verbleekte. Plotseling liepen de tranen over het gezicht van de terminale man die zijn emoties niet meer de baas kon. Bij het zien van zo veel leed kon ook Dick Bol zich niet meer beheersen en van puur medeleven begonnen bij hem de lippen ook te trillen. Hij legde zijn handen op die van De Wit aan de andere kant van het tafelblad en probeerde hem op die manier zijn medeleven te tonen. De Wit was niet alleen zijn leermeester geweest, maar na al die jaren samengewerkt te hebben, was hij ook een soort vader voor hem geworden. Ineens liet hij de handen van zijn chef los, sprong opnieuw overeind, liep om de tafel heen en sloeg zijn armen om de schouders van de doodzieke man. Op zijn beurt omarmde De Wit de taille van Dick Bol en opeens barstten beide volwassen kerels in luidsnikken uit.

‘Na... na... natuurlijk wil ik je opvolgen!’ bracht Bol er haperend uit. De emoties waren niet meer te remmen en beide mannen voelden wat voor nauwe band er in al die jaren tussen hen was gegroeid. Bol, die op een heel ander wending van het gesprek had gerekend, was door het hele gebeuren danig van slag en huilde hartstochtelijk met zijn chef mee. Het was een onverwachte ontknoping met een emotionele afloop en hij bedacht dat het beter was voor

Joh de Wit om zo snel mogelijk naar huis te gaan, naar zijn vrouw, zodat ze samen nog een paar maanden bij elkaar konden blijven om elkaar moreel te ondersteunen. Het koffertje ging open en Bol ondertekende het contract waar hij voor die tijd nooit en te nimmer over gedroomd had. Als hij toen had kunnen bevroeden welke spectaculaire ontwikkelingen er zich in Nederland en Europa zouden voordoen, had hij zich misschien nog wel even bedacht voordat hij de aktes ondertekende.